

*Wijziging van de artikelen 8 en 9 van de wet op het
Nederlandschap en het ingezetenschap (Stb. 1892, 268)
en invoeging van een nieuw artikel 8a*

MEMORIE VAN ANTWOORD

(Ingezonden bij brief van 20 november 1957)

Nr. 6

(De vroegere stukken zijn gedrukt in de Zittingen
1956 en 1956—1957)

Het was de ondergetekenden aangenaam te vernemen, dat de vaste Commissie voor Justitie zich met het ontwerp kon verenigen. Verdere wijzigingen van de wet op het Nederlandschap en het ingezetenschap zijn in overweging, met name wat betreft de nationaliteit van de gehuwde vrouw. Onder II wordt hierop teruggekomen.

I

1. Sommige leden hebben zich afgevraagd of de terugwerking, welke aan de herkrijging van het Nederlandschap verbonden is en zich door de voorgestelde wijziging over een zeer lange periode zal kunnen uitstrekken, niet tot moeilijkheden aanleiding zal geven. Deze zouden inderdaad te duchten zijn, indien de terugwerking ten gevolge zou hebben, dat de vrouw sedert de ontbinding van het huwelijk in alle opzichten geacht moet worden onder een ander statuut geleefd te hebben dan waaraan zij toen onderworpen was. Dit is echter niet het geval; de terugwerking regelt de rechtspositie van de vrouw uitsluitend opnieuw met het oog op het Nederlandse nationaliteitsrecht. Zo zal de terugwerking de vrouw wel kunnen stempelen tot een, aan wie Nederlandse nationaliteit kon worden ontleend, maar niet de geldigheid kunnen aantasten van door haar onder vigueur van een vreemde wet op het gebied van het vermogensrecht verrichte handelingen (vgl. Memorie van Antwoord aan de Eerste Kamer der Staten-Generaal op het wetsontwerp nr. 2378, 1952—1953, nr. 90, p. 2).

2. Met de leden, die hierop de aandacht vestigden, zijn de ondergetekenden bij nadere overweging van mening, dat er aanleiding bestaat een regeling te treffen ten behoeve van vrouwen, die destijds uit onbekendheid met het overlijden van haar echtgenoot geen gelegenheid hebben gehad om de door huwelijk verloren Nederlandse nationaliteit door een eenvoudige wilsuiting te herkrijgen en die ook geen gebruik kunnen maken van de thans getroffen, slechts voor de toekomst geldende regeling. De keuze is gevallen op een voorziening, welke ten dele het karakter heeft van een overgangsregeling, ten dele verder strekt.

Deze voorziening is in de bijgaande Nota van Wijzigingen neergelegd in een aan artikel 8 toe te voegen tweede lid en beoogt de vrouw, die door of ten gevolge van haar huwelijk het Nederlandschap heeft verloren, na de ontbinding daarvan steeds, dat wil zeggen ook na het verstrijken van de termijn van het eerste lid, de gelegenheid te geven door het doen van een kennisgeving de Nederlandse nationaliteit te herkrijgen, mits zij in het Koninkrijk woonachtig is, niet hertrouwd is en na de ontbinding van het huwelijk geen andere nationaliteit door haar wil heeft verkregen. In de praktijk blijkt namelijk geregeld, dat vrouwen, die door huwelijk met een vreemdeling het Nederlandschap hebben verloren, na de ontbinding van het huwelijk — om welke reden ook, doch meestal door onbekendheid met de betreffende wetsbepaling — verzuimen de tot herkrijging van het Nederlandschap leidende kennisgeving te doen. De enige mogelijkheid om dan als niet gehuwde vrouw wederom Nederlandse te worden, is naturalisatie, doch de hieraan verbonden kosten staan vaak de indiening van een naturalisatieverzoek in de weg. De ondergetekenden zijn intussen van mening, dat de uitbreiding van de mogelijkheid om door een

eenvoudige kennisgeving het door of ten gevolge van huwelijk verloren Nederlandschap te herkrijgen, beperkt moet blijven tot vrouwen, die, naar het zich laat aanzien, definitief in het Koninkrijk zijn gevestigd. Er is geen goede reden aanwijsbaar om buiten het Koninkrijk wonende vrouwen, die wellicht nimmer in het Koninkrijk hebben gewoond, behalve de mogelijkheid van het eerste lid van artikel 8, ook nog de gelegenheid te bieden het Nederlandschap op de voet van het tweede lid op eenvoudige wijze te herkrijgen. Ook de vrouw, die na de ontbinding van het huwelijk, hetwelk haar het Nederlandschap deed verliezen, andermaal als niet-Nederlandse is gehuwd met een niet-Nederlander, alsmede de vrouw, die op eigen verzoek, b.v. door naturalisatie, een vreemde nationaliteit deelachtig werd, dienen van het doen van de kennisgeving te worden uitgesloten.

Aangezien in de gevallen, waarop het voorgestelde nieuwe lid slaat, de betrekkingen met Nederland, ook na het verstrijken van de in het eerste lid bedoelde termijn, vaak nog lang zullen zijn blijven sluimeren, schijnt het raadzaam de herkrijging van het Nederlandschap hier te doen ingaan op de dag van kennisgeving.

3a. In de aanhef van artikel 8a, zoals dit luidt ingevolge de bijgaande Nota van Wijzigingen, wordt duidelijkheidshalve het gewettigde kind met zoveel woorden genoemd.

3b. In tegenstelling tot het voorgestelde artikel 8a, krachtens hetwelk aan minderjarigen zelfstandig, zij het op verzoek van de moeder, bij Koninklijk besluit het Nederlandschap kan worden verleend, worden krachtens het bepaalde bij artikel 6 alle minderjarige kinderen, met de vader, c.q. de moeder als medegenaturaliseerd beschouwd. Zou bij onderzoek blijken, dat het gewenst is aan één of meer kinderen het Nederlandschap te onthouden, dan kan dit worden verwezenlijkt door in de wet, waarbij de vader of moeder voor naturalisatie wordt voorgedragen, het kind of de kinderen te noemen, die, met afwijking van het rechtsgevolg van artikel 6, niet in de naturalisatie zullen zijn begrepen. Het is derhalve niet nodig artikel 6 aan te passen aan artikel 8a.

4. De ondergetekenden kunnen geen vrijheid vinden de bij artikel 8a geopende mogelijkheid tot het zelfstandig verlenen van het Nederlandschap aan minderjarige kinderen van de moeder-weduwe uit te breiden tot de kinderen van de moeder, wier huwelijk door echtscheiding is ontbonden en die met de voogdij over de kinderen is belast. Naar Nederlandse rechtsopvatting en ook naar die van vele andere landen blijft na echtscheiding de vader de nationaliteitsrechtelijke vertegenwoordiger van de kinderen. In verband hiermede zou de door een aantal leden gewenste verruiming tot toeneming van het aantal gevallen van bipatriditeit leiden. Reeds hierom lijkt een stelsel, waarbij het kind de nationaliteit van zijn voogd volgt, niet aantrekkelijk, nog afgezien van het bezwaar, dat in voogdijvoorzieningen na echtscheiding nogal eens wijziging wordt gebracht. Zodanige wijziging zou dan tevens verandering van de nationaliteit van het kind teweeg moeten brengen; het is zeer de vraag, of dit in het belang van het kind zou zijn.

De vrouw, wier gewezen echtgenoot na de echtscheiding is overleden, wordt ten opzichte van de uit het huwelijk geboren kinderen niet als moeder-weduwe aangemerkt. Er bestaat echter geen bezwaar om ook de kinderen van deze vrouw van de voorziening te doen profiteren. Met het oog hierop zijn in artikel 8a de woorden „na de ontbinding van het huwelijk door de dood” vervangen door „na de dood van de vader van het kind”. Een overeenkomstige wijziging is aangebracht in artikel 6, tweede lid. In verband hiermede zijn intitulé en considerans van het ontwerp gewijzigd.

5. Absolute zekerheid, dat met de Nederlandse moeder ook steeds al haar minderjarige kinderen in Nederland zullen worden toegelaten, kan niet worden gegeven. In de regel zal tegen toelating geen bezwaar bestaan, zeker wanneer de kinderen nog jong zijn.

6. De leden, die een regeling bepleitten ten behoeve van de kinderen, die ten gevolge van de door hun vader of moeder uitgebrachte optie voor de Indonesische nationaliteit het Nederlandschap hebben verloren, mogen worden verwezen naar de Memorie van Antwoord omtrent het ontwerp van wet tot vaststelling van hoofdstuk IV der rijksbegroting voor het dienstjaar 1957 (Bijlage *Handelingen* Eerste Kamer der Staten-Generaal — 4500, blz. 7, eerste en tweede kolom), waarin aan dit probleem een uitvoerige beschouwing is gewijd.

7. Aan een voorziening als eveneens gesuggereerd door de onder 6 bedoelde leden, die ook onder punt 7 aan het woord zijn, kleeft het bezwaar, dat de status van vluchteling niet stabiel genoeg is om hieraan voor het kind van een vluchteling en een Nederlandse vrouw verkrijging van de Nederlandse nationaliteit van rechtswege te verbinden.

II

Het vraagstuk van de nationaliteit van de gehuwde vrouw is laatstelijk besproken in de Memorie van Antwoord betreffende het ontwerp van wet tot vaststelling van hoofdstuk IV der Rijksbegroting voor het dienstjaar 1957 (Bijlage *Handelingen* Eerste Kamer der Staten-Generaal — 4500, blz. 6, tweede kolom, en blz. 7, eerste kolom, en de op blz. 16 en 17 afgedrukte bijlagen). Naar deze stukken moge worden verwezen.

III

Een ontwerp van wet, houdende wijziging van de wet op het Nederlandschap en het ingezetenschap, o.m. in verband met de invoering van de mogelijkheid van adoptie, zal binnen afzienbare tijd bij de Staten-Generaal aanhangig worden gemaakt.

De Minister van Justitie,

SAMKALDEN.

De Minister van Zaken Overzee a.i.,

C. STAF.